

УДК 349.6: 504.3.054

Т. О. Шевчук
здобувач*Науково-дослідного інституту публічного права*

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ У СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Вступ. Однією із важливих екологічних проблем сучасності є забруднення атмосферного повітря. Лише за оцінками Американської асоціації легеневих захворювань витрати системи охорони здоров'я, пов'язані із забрудненням повітря складають не менше 25 млрд. дол. на рік. Проголошене Конституцією України право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди, незважаючи на багато вживаних державою та суспільством природоохоронних заходів не виконується у повному обсязі. Необхідність переосмислити традиційні уявлення про правову охорону атмосферного повітря назріла вже давно. Це пов'язано з тим, що параметри негативного впливу на атмосферне повітря постійно розширюються, обсяги забруднення збільшуються, а зони шкідливого його впливу поширюються вже не тільки на здоров'я населення та економічне життя країни, а й на всю екологічну систему планети.

Реальним заходом забезпечення прав громадян на сприятливе навколишнє середовище є контроль. Водночас ефективність застосовуваних контрольних-наглядових атмосфероохоронних заходів далека від оптимальної.

Однією з основних причин складності виявлення злочинів та інших правопорушень у сфері охорони атмосферного повітря є недостовірність даних виробничого екологічного контролю. Цьому сприяють умови як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Перш за все господарюючи суб'єкти спочатку не зацікавлені в достовірності відомостей про обсяги викидів в атмосферу, оскільки на підставі даних виробничого контролю здійснюється розрахунок плати за негативний вплив на навколишнє середовище і в цілому оцінка законності їх діяльності по забрудненню повітря.

Стан наукової розробки проблеми. Важливі аспекти адміністративно-правового забезпечення безпеки атмосферного повітря досліджувалися багатьма відомими правниками. Не є фрагментарними вітчизняні наукові дослідження і в цьому аспекті слід віддати належне науковим працям вчених радянського періоду (монографії М.І. Малишка «Державний контроль за охороною атмосферного повітря» (1982 р.) та М.М. Бринчука «Правова охорона атмосферного повітря» (1985 р.) і сучасності (дисертації О.В. Ільїної

«Організаційно-правові заходи охорони озонного шару в Україні» (Харків, 2004), С.В. Ворушило «Адміністративно-правова охорона атмосферного повітря» (Київ, 2011), які хоча й мають беззаперечний науковий інтерес, проте підготовлені в інших правових реаліях. Разом з тим, проблематика застосування необхідного набору адміністративно-правових засобів, у тому числі контрольних-наглядових характеру, комплексно не досліджувалась. Переважна більшість вчених у своїх доробках або висвітлюють її фрагментарно, або не торкаються зовсім.

Тому **метою статті** є визначення на основі аналізу чинного законодавства, наявних наукових, публіцистичних та методичних джерел, у тому числі зарубіжного досвіду, місця та ролі публічного контролю у системі адміністративно-правових засобів забезпечення безпеки атмосферного повітря.

Виклад основного матеріалу. Контроль являє собою сукупність норм, інституцій і відносин, спрямованих на забезпечення поведінки людей у відповідності до інтересів певної соціальної групи, класів чи суспільства в цілому. Основа соціального контролю це система цінностей у сферах моралі, права, релігії, естетики, які віддзеркалюють інтереси певної соціальної спільноти [1, с. 212].

Саме контроль, як засіб забезпечення безпеки атмосферного повітря, дає змогу отримати оперативну інформацію, що об'єктивно відображає стан справ на підконтрольних об'єктах, відповідність їх діяльності наміченій програмі, виявити недоліки у змісті схвалюваних рішень, організації їх виконання, способах і засобах їх реалізації [2, с. 261].

Вбачається, що категорія контролю, навіть в екологічній сфері, є багатоаспектною, і визначення її змісту залежить від тієї позиції, відносно якої розглядається поняття та сенс цієї діяльності – контрольна-наглядова діяльність є і формою, і методом, і самостійною функцією та стадією управління взагалі й забезпечення екологічної безпеки суспільства зокрема.

Під державним контролем за охороною атмосферного повітря розуміється система заходів, спрямованих на забезпечення суворого виконання всіма міністерствами, комітетами, службами, підприємствами та іншими органами, а також посадовими особами та громадянами вимог повітряохоронного законодавства [3].

Зазначений вид контролю є самостійним та визначається як здійснення спеціально уповноваженими на те державними органами спостереження за станом атмосферного повітря та джерелами його забруднення, перевірки дотримання законності і фактичного виконання норм, правил і стандартів з охорони повітряного середовища, а також вжиття ними заходів реагування [4, с. 15].

В широкому розумінні контроль за охороною атмосферного повітря виступає як організація спостереження за допомогою технічних засобів за станом атмосферного повітря і ступенем його забруднення, як облік джерел забруднення і перевірка виконання заходів із забезпечення чистоти цього повітря. Іншою важливою стороною контролю є здійснення нагляду за законністю тих чи інших дій, які виконуються органами управління та громадськими організаціями, посадовими особами і громадянами у відповідності з вимогами законодавства про охорону атмосферного повітря.

Значення такого контролю у боротьбі із забрудненням атмосферного повітря полягає у: 1) визначенні стану забруднення атмосфери і шкідливого впливу на неї інших факторів; 2) встановлення джерел забруднення та інших несприятливих для навколишнього середовища чинників; 3) запобіганні появі нових джерел забруднення і вжитті заходів для ліквідації їх шкідливого впливу; 4) перевірці ефективності дотримання атмосфероохоронних норм і правил, а також виконання відповідних природоохоронних заходів; 5) забезпеченні дотримання законності в атмосфероохоронній сфері шляхом адміністративного впливу та інших заходів адміністративного примусу, у тому числі й адміністративної відповідальності.

З метою забезпечення належного реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони довкілля розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 616 було схвалено Концепцію реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища [5].

Різноманіття видів державного екологічного нагляду потребує суттєвої мобілізації сил і засобів державних органів та їх посадових осіб, які його здійснюють, оптимізації методів і регламентів їх роботи. У зв'язку з цим слід зазначити, що поряд з правовими недоліками правового регулювання значна кількість проблем притаманна і системі організації державного екологічного нагляду (контролю) в цілому. Зокрема, важливим питанням підвищення ефективності державного екологічного нагляду є оптимізація повноважень органів державної влади, які його здійснюють, у зв'язку із чим Концепцію реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища передбачено утворення Державної природоохоронної

служби України та ліквідацію Держекоінспекції України. Однак такий інституційний захід й досі не реалізовано.

Сама концепція прямо вказує на характерні проблеми організації природоохоронного контролю, у тому числі й в атмосфероохоронній галузі, серед яких:

- дублювання центральними органами виконавчої влади наглядових (контрольних) функцій;
- відсутність єдиного підходу до виконання відповідних органами контролюльно-наглядових функцій;
- відсутність сприяння державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища забезпеченню повноцінного доступу громадян України до інформації про стан навколишнього природного середовища, існуючих екологічних ризиків для безпечної життєдіяльності;
- відсутність прозорого механізму проведення моніторингу стану навколишнього природного середовища та доступу до великої кількості екологічних даних, що повинні бути відкритими;
- необхідність удосконалення порядку проведення державного моніторингу стану навколишнього природного середовища з метою забезпечення доступу, розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень на підставі даних про стан навколишнього природного середовища, що сприятиме створенню технічної та технологічної бази для функціонування єдиної державної системи моніторингу стану навколишнього природного середовища тощо [5].

Не менш важлива роль крім державного у системі публічно-правової охорони атмосферного повітря належить громадському контролю за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, що здійснюється, зокрема, громадськими інспекторами з охорони навколишнього природного середовища.

Так само і в Законі України «Про охорону атмосферного повітря» у статті 30 позначено про те, що громадський контроль у галузі охорони атмосферного повітря здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». У статті 21 останнього визначено повноваження громадських організацій у галузі довкілля [6].

Прикладом успішної реалізації громадських контрольних повноважень у сфері охорони довкілля можна вважати діяльність громадського формування «Екологічний патруль», яке виконує свої повноваження, визначені у Законі України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [7], згідно Розділу III «Основні завдання, права та обов'язки громадських формувань з охорони громадського

порядку і державного кордону та їх членів», де у статті 9 йдеться про «надання допомоги органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним проступкам і злочинам». Члени громадських формувань під час виконання своїх обов'язків з охорони громадського порядку згідно статті 13 зазначеного закону та статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення.

Отже, громадський контроль у галузі охорони атмосферного повітря, в першу чергу, здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля згідно з положенням, яке затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. У даному випадку мова йде лише про Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля, затверджене наказом Міністерства екології та природних ресурсів України № 88 від 27 лютого 2002 року. Однак вважати його головним і керівним нормативно-правовим актом, що регламентує усі особливості здійснення різних громадських контрольно-наглядових заходів повітряохоронного спрямування, важко, адже у ньому однобічно приділяється увага лише повноваженням таких інспекторів. Інші форми контрольно-наглядової діяльності, процедурні питання, особливості реалізації громадськими інспекторами з охорони довкілля адміністративно-юрисдикційних повноважень залишилися без належної уваги. Тим більше що ототожнювати громадський контроль за додержанням повітряохоронного законодавства виключно з громадськими інспекторами з охорони довкілля здається невірним.

Отже, призначення громадського контролю та його взаємозв'язок із державним полягає у тому, що він фактично доповнює систему публічного контролю за додержанням атомсферо-охоронного законодавства, слугує важливою формою залучення громадськості в управління справами охорони довкілля, сприяє забезпеченню законності в діяльності атомсфероохоронних контрольно-наглядових органів.

Третім різновидом публічного контролю за додержанням вимог атомсферо-охоронного законодавства є виробничий контроль, який здійснюється підприємствами, установами, організаціями та громадянами - суб'єктами підприємницької діяльності в процесі їх господарської та іншої діяльності, якщо вона справляє шкідливий вплив на стан атмосферного повітря. Зміст виробничого контролю полягає в тому, що кожне підприємство - забруднювач у регіоні повинне самостійно здійснювати контроль за своїми викидами і природокористуванням і вчасно подавати відпо-

відні звіти в органи регіонального екологічного контролю. Матеріали таких звітів мають містити точну інформацію про технічні характеристики джерела забруднення повітря, технології виробництва, час роботи, середні і максимальні норми викидів забруднюючих речовин, устаткування, що застосовується для скорочення викидів. Випадки подання звітів повинні бути чітко закріплені в законодавстві. Вони можуть подаватися при встановленні нормативів ПДВ, ВСВ, якщо в ході виробничої діяльності підприємство допустило викид, який перевищує встановлену для нього максимальну норму. Настільки ж чітко повинні бути визначені обсяг і строки поданої інформації. Необхідно визначити й економічні гарантії вчасного подання і вірогідності звітів [8].

Отже, проведений аналіз усіх трьох різновидів публічного контролю за додержанням атомсферо-охоронного законодавства, його форм та механізмів дає можливість визначити такі його характерні ознаки (особливості):

по-перше, знаходить прояв через здійснення державного, громадського та виробничого його складових;

по-друге, основу його нормативної регламентації переважно складають норми адміністративно-права;

по-третє, здійснюється як Державною екологічною інспекцією України та й іншими уповноваженими контролюючими суб'єктами, у тому числі й окреми інституціями громадянського суспільства;

по-четверте, не має у своєму розпорядженні спеціального базового нормативно-правового акта, яким були б урегульовані усі особливості здійснення контрольно-наглядової діяльності в атомсферо-охоронній галузі;

по-п'яте, реалізується адміністративним (владним шляхом) і технічними способами (за допомогою технічних приладів). Застосування останніх здійснюється відповідно до Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 163 [9], Технічного регламенту щодо неавтоматичних зважувальних приладів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1062 [10] та Технічного регламенту законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 січня 2016 р. № 94 [11].

Характеристика відповідних ознак та особливостей здійснення публічного контролю у сфері охорони атмосферного повітря дає також можливість виділити такі його елементи: 1) спостереження за станом забруднення атмосфери і впливу на неї шкідливих чинників; 2) встановлення джерел забруднення; 3) перевірка фактичного виконання

норм, правил і стандартів з охорони атмосферного повітря; 4) перевірка законності шляхів і засобів виконання відповідних вимог; 5) вжиття заходів реагування під час контролю.

Висновок. Таким чином, сутність державного контролю за додержанням атмосфероохоронного законодавства полягає в діяльності Державної екологічної інспекції та інших уповноважених контролюючих органів (Кабінету Міністрів України, Національної поліції України, Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування) щодо встановлення відповідності об'єктів (джерел забруднення) вимогам атмосфероохоронного законодавства та іншим нормативам екологічної безпеки атмосферного повітря, фіксування у встановленому законодавством порядку випадків невідповідності діяльності екологічним критеріям якості цього природного компонента, прийняття відповідних заходів щодо їх усунення й притягнення винних до відповідальності за порушення атмосфероохоронного законодавства.

Все викладене в комплексі свідчить про необхідність підвищення ефективності публічного контролю у сфері забезпечення безпеки атмосферного повітря, що може бути реалізовано за рахунок:

1) законодавчого визначення нових підходів до розмежування об'єктів такого контролю, виходячи з рівнів їх негативного впливу на навколишнє середовище;

2) законодавчого визначення поняття «атмосфероохоронного контролю» як невід'ємної складової державного екологічного контролю, що дозволить конкретизувати його предмет, види і об'єкти;

3) нормативного забезпечення системи організації атмосфероохоронного контролю, правової природи всіх його складових елементів і порядку їх функціонування;

4) запровадження, з урахуванням європейського досвіду, нових підходів щодо здійснення публічного контролю у сфері забезпечення безпеки атмосферного повітря;

5) розширення повноважень громадських інспекторів з охорони довкілля під час здійснення публічного контролю за дотриманням повітряохоронного законодавства, зокрема, залучення їх до здійснення моніторингу як засобу отримання, збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про викиди забруднюючих речовин та рівень забруднення атмосферного повітря;

6) делегування органам місцевого самоврядування окремих повноважень щодо здійснення публічного контролю за додержанням повітряохоронного законодавства, раціональним використанням, відтворенням та його охороною.

7) надання додаткових гарантій інспекторам з охорони довкілля шляхом визначення Державної

екологічної інспекції України правоохоронним органом.

Література

1. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 558 с.

2. Яковенко О.О. Зміст та завдання контролю в сфері прав споживачів у системі функцій органів державного управління. *Держава і право: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Випуск 53. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. С. 260-265.

3. Фролова Н.В., Чувашев А.Г. Экологическая оценка правового состояния охраны атмосферного воздуха. *Актуальные проблемы естественнонаучного образования, защиты окружающей среды и здоровья человека*. 2016. № 2. С. 407-411.

4. Малышко Н. И. Государственный контроль за охраной атмосферного воздуха. К.: Наук. думка, 1982. 131 с.

5. Про схвалення Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища: розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 616 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2017-%D1%80#Text>.

6. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. Ст. 546.

7. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. № 1835-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>.

8. Федоровська О. Б. Громадський контроль в галузі охорони довкілля: проблеми та перспективи. *Юридична Україна*. 2005. № 4. С. 70-74.

9. Про затвердження Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки: постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 163. *Офіційний вісник України*. 2016. № 21. Ст. 89.

10. Про затвердження Технічного регламенту щодо неавтоматичних зважувальних приладів: постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1062. *Офіційний вісник України*. 2015. № 102. Ст. 3524.

11. Про затвердження Технічного регламенту законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки: постанова Кабінету Міністрів України від 13 січня 2016 р. № 94. *Офіційний вісник України*. 2016. № 16. Ст. 624.

Анотація

Шевчук Т. О. Місце та роль публічного контролю у системі адміністративно-правових засобів забезпечення безпеки атмосферного повітря. – Стаття.

У статті на основі аналізу чинного законодавства, наявних наукових, публіцистичних та методичних джерел, у тому числі зарубіжного досвіду, з'ясовано місце та роль публічного контролю у системі адміністративно-правових засобів забезпечення безпеки атмосферного повітря. Встановлено, що в широкому розумінні контроль за охороною атмосферного повітря виступає як організація спостереження за допомогою технічних засобів за станом атмосферного повітря і ступенем його забруднення, як облік джерел забруднення і перевірка виконання заходів із забезпечення чистоти цього повітря. Іншою важливою стороною контролю є здійснення нагляду за законністю тих чи інших дій,

які виконуються органами управління та громадськими організаціями, посадовими особами і громадянами у відповідності з вимогами законодавства про охорону атмосферного повітря. Підкреслено значення такого контролю у боротьбі із забрудненням атмосферного повітря, яке полягає у: визначенні стану забруднення атмосфери і шкідливого впливу на неї інших факторів; встановлення джерел забруднення та інших несприятливих для навколишнього середовища чинників; запобіганні появі нових джерел забруднення і вжитті заходів для ліквідації їх шкідливого впливу; перевірці ефективності дотримання атмосфероохоронних норм і правил, а також виконання відповідних природоохоронних заходів; забезпеченні дотримання законності в атмосфероохоронній сфері шляхом адміністративного впливу та інших заходів адміністративного примусу, у тому числі й адміністративної відповідальності. Охарактеризовано види публічного контролю у системі адміністративно-правових засобів забезпечення безпеки атмосферного повітря, серед яких виділено державний, громадський та виробничий контроль, а також запропоновано комплекс заходів щодо його удосконалення. Зроблено висновок, що сутність державного контролю за додержанням атмосфероохоронного законодавства полягає в діяльності Державної екологічної інспекції та інших уповноважених контролюючих органів щодо встановлення відповідності об'єктів вимогам атмосфероохоронного законодавства та іншим нормативам екологічної безпеки атмосферного повітря, фіксування у встановленому законодавством порядку випадків невідповідності діяльності екологічним критеріям якості цього природного компонента, прийняття відповідних заходів щодо їх усунення й притягнення винних до відповідальності за порушення атмосфероохоронного законодавства.

Ключові слова: атмосферне повітря, безпека атмосферного повітря, адміністративно-правовий засіб, правова охорона, адміністративно-правова охорона, контроль, публічний контроль, громадський контроль.

Аннотация

Шевчук Т. О. Место и роль публичного контроля в системе административно-правовых средств обеспечения безопасности атмосферного воздуха. – Статья.

В статье на основе анализа действующего законодательства, имеющихся научных, публицистических и методических источников, в том числе зарубежного опыта, выяснено место и роль общественного контроля в системе административно-правовых средств обеспечения безопасности атмосферного воздуха. Установлено, что в широком смысле контроль за охраной атмосферного воздуха выступает как организация наблюдения с помощью технических средств за состоянием атмосферного воздуха и степени его загрязнения, как учет источников загрязнения и проверка выполнения мероприятий по обеспечению чистоты этого воздуха. Другой важной стороной контроля является осуществление надзора за законностью тех или иных действий, выполняемых органами управления и общественными организациями, должностными лицами и гражданами в соответствии с требованиями законодательства об охране атмосферного воздуха. Подчеркнуто значение такого контроля в борьбе с загрязнением атмосферного воздуха, которое состоит из: определения состояния загрязнения атмосферы и вредного воздействия на нее других факторов; установления источников загрязнения и других неблагоприятных для окружающей среды факторов; предотвращения появления новых источников загрязнения и принятия мер по ликвидации их

вредного воздействия; проверки эффективности соблюдения атмосфероохранного норм и правил, а также выполнения соответствующих природоохранных мероприятий; обеспечения соблюдения законности в атмосфероохранной сфере путем административного воздействия и других мер административного принуждения, в том числе и административной ответственности. Охарактеризованы виды публичного контроля в системе административно-правовых средств обеспечения безопасности атмосферного воздуха, среди которых выделены государственный, общественный и производственный контроль, а также предложен комплекс мероприятий по его совершенствованию. Сделан вывод, что сущность государственного контроля за соблюдением атмосфероохранного законодательства заключается в деятельности Государственной экологической инспекции и других уполномоченных контролирующих органов по установлению соответствия объектов требованиям атмосфероохранного законодательства и других нормативах экологической безопасности атмосферного воздуха, фиксации в установленном законодательством порядке случаев несоответствия деятельности экологическим критериям качества этого природного компонента, принятия соответствующих мер по их устранению и привлечению виновных к ответственности за нарушение атмосфероохранного законодательства.

Ключевые слова: атмосферный воздух, безопасность атмосферного воздуха, административно-правовое средство, правовая охрана, административно-правовая охрана, контроль, публичный контроль, общественный контроль.

Summary

Shevchuk T. O. The place and role of public control in the system of administrative and legal means of ensuring air safety. – Article.

The article, based on the analysis of current legislation, available scientific, journalistic and methodological sources, including foreign experience, clarifies the place and role of public control in the system of administrative and legal means of ensuring air safety. It is established that in a broad sense, the control over the protection of atmospheric air acts as an organization of monitoring by technical means of the state of atmospheric air and the degree of its pollution, as a source of pollution and verification of measures to ensure the purity of this air. Another important aspect of control is the supervision of the legality of certain actions performed by government agencies and public organizations, officials and citizens in accordance with the requirements of the legislation on air protection. The importance of such control in the fight against air pollution is emphasized, which consists in: determining the state of air pollution and the harmful effects of other factors on it; identification of sources of pollution and other environmentally unfavorable factors; preventing the emergence of new sources of pollution and taking measures to eliminate their harmful effects; checking the effectiveness of compliance with atmospheric norms and rules, as well as the implementation of appropriate environmental measures; ensuring compliance with the law in the field of environmental protection through administrative influence and other measures of administrative coercion, including administrative liability. The types of public control in the system of administrative and legal means of ensuring air safety are characterized, among which are state, public and industrial control, as well as a set of measures to improve it. It is concluded that the essence of state control over compliance with atmospher-

ic legislation is the activities of the State Environmental Inspectorate and other authorized regulatory authorities to establish compliance with the requirements of atmospheric legislation and other standards of environmental safety, fixing in the manner prescribed by law non-compliance with environmental quality of this natural compo-

nent, taking appropriate measures to eliminate them and bring the perpetrators to justice for violations of environmental legislation.

Key words: atmospheric air, atmospheric air safety, administrative remedy, legal protection, administrative legal protection, control, public control, public control.